

УДК 377.5

СЕЛЯТЕНКО О. В.

м. Миколаїв, Україна

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ДО САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті наведено аналіз літературних джерел, присвячених самоосвітній діяльності та професійній підготовці майбутніх медичних сестер, висвітлюються протиріччя, що виявлені у процесі професійної підготовки майбутніх медичних сестер, обґрунтovується актуальність дослідження проблеми підготовки майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності.

Ключові слова: самоосвіта, самоосвітня діяльність, самовдосконалення; професійна освіта, педагогічні умови, медичні сестри.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вищої професійної освіти проблема самоосвітньої діяльності набуває більшої актуальності у зв'язку з безупинним прогресом науки, техніки, зміною характеру соціальних відносин, що вимагає пошуку нових підходів до підготовки майбутніх медичних сестер. Сьогодні, коли основним завданням професійної освіти є підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця, потрібна зміна освітньої парадигми у напрямку підсилення ролі самоосвітньої діяльності.

Актуальним вбачаємо виявлення протиріч у процесі професійної підготовки майбутніх медичних сестер та визначення шляхів їх подолання.

Мета статті: Обґрунтування актуальності проблеми пошуку сприятливих педагогічних умов для підготовки майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій. Концептуальні положення сучасної професійної освіти, шляхи її модернізації відповідно до сучасних потреб особистості і суспільства визначені в законі України «Про освіту» (1991), Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття») (1992), «Національній доктрині розвитку освіти» (2002), Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)» (1998).

Зокрема зазначається, що основною метою української системи освіти є створення умов для розвитку й самореалізації кожної особистості як громадянина України, формування покоління, здатного навчатися упродовж усього життя самостійно вирішувати життєво важливі питання.

Визначальні положення реформування медичної освіти, включаючи і напрями підготовки медсестер, регламентовані «Концепцією розвитку охорони здоров'я населення України»

(2000), «Програмою розвитку медсестринства України на 2005–2010 рр.» (2005 р.), Наказами «Про заходи щодо подальшого розвитку медсестринства в Україні» (1998), «Про затвердження і введення в дію складових галузевих стандартів вищої освіти зі спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста галузей знань «Медицина» і «Фармація»» (2011 р.).

Згідно освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціальності «Сестринська справа», майбутні медичні сестри на рівні сформованої компетенції повинні підтримувати необхідний для професійної діяльності інтелектуальний рівень (вміти збагачувати свій інтелект шляхом самоосвіти та самоаналізу), володіти системним мисленням (на підставі умінь та навичок самоосвіти та самоаналізу, вміти систематизувати інформацію з метою підвищення ефективності праці на основі системного та методологічного підходу до предметної діяльності); використовуючи знання державної та іноземної мов, уміти збагачувати свій інтелект шляхом самоосвіти, вміти накопичувати знання та навички з різних аспектів професійної діяльності [5]

Комплексність, теоретична та практична значущість проблеми самоосвітньої діяльності визначили широту її дослідження у педагогіці та психології. У класичній педагогіці ідеї самоосвіти активно розробляли С.Русова, Г.Сковорода, В.Сухомлинський, Л.Толстой, К.Ушинський. У наш час ці питання є предметом уваги М.Бондаренка, В.Буряка, А.Громцевої, О.Пехоти, М.Солдатенка, Н.Трофимової, Т.Цехмістрової.

Так, згідно концепції О.Пехоти самостійне пізнання змісту забезпечується за допомогою різноманітних методів та прийомів [12]. В.Буряк вважає, що важливе значення мають вміння студентів працювати з різними джерелами інформації [4]

Виклад матеріалу. Питанням підготовки майбутніх медичних сестер та їх удосконаленню

приділялася і приділяється постійна увага. Так, у дисертаційних дослідженнях було висвітлено: організаційно-педагогічні умови виховної роботи в медичному коледжі [10], питання виховання гуманності в студентів медичного коледжу [1], обґрунтування і розробка кваліфікаційних критеріїв у системі професійної підготовки й використання медичних кадрів в охороні здоров'я [13], питання комп'ютерного оцінювання професійних знань у структурі підготовки медичних сестер [2], педагогічні засади організації науково-методичної діяльності викладачів медичних училищ [9], напрямки формування в студентів медичного коледжу готовності до пропаганди і реалізації ідей здорового способу життя в майбутній професійній діяльності [3], формування професійний умінь майбутніх медичних сестер хірургічного профілю засобами алгоритмізації [11], формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер у процесі вивчення фахових дисциплін [14], підготовка майбутніх медичних сестер (фельдшерів) до санітарно-гігієнічного виховання і профілактичної роботи зі школярами [6], формування професійних цінностей майбутніх медичних сестер у процесі фахової підготовки [8].

Водночас проблема підготовки майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності до цього часу ще не була предметом окремого дослідження. Не з'ясовано, зокрема, структуру, місце самоосвітньої діяльності в системі професійної підготовки майбутніх медичних сестер, педагогічні умови підготовки майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності.

Актуальність проведення відповідного дослідження підсилюється суперечностями, які виявлені у процесі підготовки майбутніх медичних сестер, зокрема між: високим темпом науково-технічного розвитку і недостатньою сформованістю пошуково-творчих, інтелектуально-пізнавальних інтересів і потреб майбутніх медичних сестер; потребою системи охорони здоров'я у самостійній, творчій особистості медичної сестри й консервативною підготовкою майбутніх медичних сестер у медичних коледжах; вимогами сучасної педагогічної практики в реалізації завдань інтелектуальної культури майбутньої медичної сестри і не розробленістю науково обґрунтованих концепцій розвитку пізнавально-ціннісних орієнтацій особистості; сучасними вимогами до самоосвітньої діяльності майбутньої медичної сестри і невмінням значної частини педагогів організувати навчальну діяльність в медичних коледжах; значною кількістю інформаційно-комунікаційних технологій та неспро-

можністю майбутніх медичних сестер використовувати їх у процесі самоосвітньої діяльності.

Концептуальна ідея полягає в тому, що вже під час навчання у медичному коледжі майбутні медичні сестри мають бути підготовлені до самоосвітньої діяльності. Актуальним вважаємо створення нових методик та технологій навчання для підготовки студентів медичних коледжів спеціальності «Сестринська справа» до самоосвітньої діяльності для самовдосконалення у майбутній професії.

Слід зазначити, що професійна підготовка майбутніх медичних сестер має ряд особливостей: велика кількість, складність та різnobічність інформації для засвоєння; значний обсяг інформації практичного призначення, високе психологічне та фізичне навантаження під час проходження різного роду практик у лікувально-профілактичних закладах, тощо. Саме через ці чинники майбутнім медичними сестрам необхідно самостійно доопрацьовувати значну кількість навчального матеріалу, що вимагає від них підготовленості на високому рівні до самоосвітньої діяльності.

На наш погляд, підготовка майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності буде ефективною, якщо здійснюватиметься:

- у відповідності з моделлю, що включає цільовий, теоретико-методологічний, змістовий, організаційно-діяльнісний, оціночно-результативний блоки;
- у відповідності до комплексу педагогічних умов, що сприятимуть ефективній підготовці майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності

Комплекс сприятливих педагогічних умов для підготовки майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності, на нашу думку, включає в себе:

- формування мотивації майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності;
- професійну спрямованість навчального процесу на підготовку майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності;
- активізацію самоосвітньої діяльності майбутніх медичних сестер шляхом застосування інформаційно-комунікаційних технологій;
- організацію взаємодії майбутніх медичних сестер і викладачів на основі суб'єкт-суб'єктних відносин;
- забезпечення формування у майбутніх медичних сестер навчальних умінь і прийомів самоосвітньої діяльності з використанням сучасних засобів навчання.

Висновки:

- виявлені протиріччя у професійній підготовці майбутніх медичних сестер обумовлюють необхідність детального аналізу змісту, структури та особливостей самоосвітньої діяльності майбутніх медичних сестер;

- безперечна актуальність проблеми підготовки майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності визначає необхідність добору відповідних педагогічних умов, винайдення для цього дієвих сучасних засобів

В результаті подальших досліджень планується:

- зробити детальний аналіз наукових підходів до самоосвітньої діяльності у педагогічній теорії та практиці;
- уточнити сутність поняття «самоосвітня діяльність майбутніх медичних сестер»;
- визначити зміст, структуру та специфіку самоосвітньої діяльності майбутніх медичних сестер,
- проаналізувати стан та віднайти засоби підвищення рівню підготовки майбутніх медичних сестер до самоосвітньої діяльності.

Практична значущість дослідження полягає у виявленні прогалин у процесі професійної підготовки майбутніх медичних сестер, що приведе до конструктивних змін у процесі фахової підготовки медичних працівників спеціальності «Сестринська справа», до підвищення рівню компетентності майбутніх медичних сестер.

Література

1. Андрійчук, О.Я. Виховання гуманності у студентів медичного коледжу в процесі фахової підготовки : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.07 / Андрійчук Ольга Ярославівна.-К., 2004.
2. Артемчук, Л.М. Комп'ютерне оцінювання професійних знань в структурі підготовки медичних сестер : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Артемчук Людмила Миколаївна.- К., 2003.
3. Бабаліч, В. А. Формування у студентів медично-го коледжу готовності до пропаганди і реалізації ідей здорового способу життя у майбутній професійній діяльності : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Бабаліч Вікторія Анатоліївна.- Кіровоград 2006.
4. Буряк, В.К. Умови та засоби самоосвіти студентів / В.К.Буряк // Вища школа. — 2002. — № 6. — с. 18—29
5. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика молодшого спеціаліста. Спеціальність «Сестринська справа». - Київ, 2011
6. Горай, О. В. Підготовка майбутніх медичних сестер (фельдшерів) до санітарно-гігієнічного виховання і профілактичної роботи зі школярами : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. / Горай Ольга Віцентіївна. — Житомир, 2012
7. Громцева, А.К.Формирование у школьников готовности к самообразованию / А.К. Громцева. — М.: Педагогика, 1983. — 145 с.
8. Куренкова, К.М. Формування професійних цінностей майбутніх медичних сестер у процесі фахової підготовки : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. / Куренкова Катерина Михайлівна.- Харків, 2009
9. Лебединець, Т.М. Педагогічні засади організації науково-методичної діяльності викладачів медичних училищ : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Лебединець Тетяна Михайлівна.- Харків, 2008.
10. Мазепа, Х.П. Організаційно-педагогічні умови виховної роботи в медичному коледжі : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Мазепа Христина Петрівна. — Т., 2001.
11. Маркович, О. В. Формування професійних умінь майбутніх медичних сестер хірургічного профілю засобами алгоритмізації: Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Маркович Олексій Володимирович. — Київ, 2008
12. Пехота, О.М. Технологія саморозвитку / О.М.Пехота // Освітні технології : навчально-методичний посібник. -К: АСК, 2001, — 152 с.
13. Подрушняк, В.Б. Обґрунтування і розробка кваліфікаційних критеріїв у системі професійної підготовки і використання медичних кадрів в охороні здоров'я : Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. мед. Наук : 14.02.03 / Подрушняк Валентина Борисівна.- К., 2002.
14. Радзієвська, І. В. Формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер у процесі вивчення фахових дисциплін : Автореф. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 /І. В. Радзієвська. — К., 2011.

СЕЛЯТЕНКО О. В.

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ МЕДИЦИНСКИХ СЕСТЕР К САМООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

В статье проведен анализ литературных источников, посвященных самообразовательной деятельности и профессиональной подготовке будущих медицинских сестер, освещаются противоречия, выявленные в процессе профессиональной подготовки будущих медицинских сестер, обосновывается актуальность исследования проблемы подготовки будущих медицинских сестер к самообразованию; .

Ключевые слова: самообразование, самообразовательная деятельность, самоусовершенствование, профессиональное образование, медицинские сестры.

SELYATENKO O. V.

PREPARATION OF FUTURE NURSES FOR SELF-EDUCATION ACTIVITY AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

The article analyzing literature origins about self-education activity and professional preparation of future nurses. We can see the contradictions in process of professional preparation of future nurses; justified actuality of the research problem of preparation of future nurses for self-education.

Key words: self-education, self-education activity, self-improvement, professional education, pedagogical conditions, nurses.